

МЕТОДИКА РОБОТИ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ З НАУКОВИМИ ФАХОВИМИ ТЕКСТАМИ У ПРОЦЕСІ УКРАЇНСЬКОМОВНОЇ ПІДГОТОВКИ

Згідно зі стандартом професійного рівня володіння українською мовою як іноземною студенти повинні продемонструвати не лише систематизовані знання лексико-граматичного матеріалу та вміння здійснювати аналіз функціонально-стилістичних особливостей мови, характерних для усної та писемної форм мовлення, але й навички анотування та реферування наукових текстів. У результаті вивчення курсу української мови іноземні студенти набувають знань із основ наукової комунікації та умінь такої комунікації в обраній ними фаховій діяльності [3, 5].

У процесі українськомовної підготовки інокомунікантів юридичного факультету Херсонського державного університету перевага надавалась анотуванню й реферуванню переважно двох типів наукових досліджень – розвідкових (пошукових) та описових. По-перше, розвідкові (пошукові) дослідження вважаються найбільш простим видом конкретно наукового аналізу, оскільки вирішують дуже обмежені за своїм змістом завдання та використовують просту програму й невеликий обсяг інструментарію. По-друге, описові дослідження, хоча характеризуються як більш складний вид конкретно-наукового аналізу, проте передбачають систематичний якісно-кількісний опис об'єкту й дають відносно цілісне уявлення про нього та його структурні елементи [5, 33-34].

З тематики наукових досліджень, доступних для анотування або реферування студентами-іноземцями юридичних спеціальностей, вибір здійснювався з урахуванням наукових проблем, що мають відношення до розвитку юридичної теорії і практики. До них було віднесено чотири типи наукових досліджень:

- наукові дослідження, пов'язані з побудовою сучасних філолофських,

- історичних, психологічних та інших концепцій юридичної науки, наприклад, філософська концепція правового захисту дитинства в Україні; історія становлення адвокатури в певних регіонах тощо;
- наукові дослідження, щодо проблем юридичної теорії, насамперед розробки її поняттєво-категоріальної системи, обґрунтування принципів становлення юридичної науки в Україні та за рубежом, вивчення критеріїв оцінки діяльності юристів, з'ясування закономірностей впливу юридичної теорії на юридичну практику тощо;
 - наукові дослідження, присвячені проблемам юридичної практики, зокрема, узагальнення досвіду професійної діяльності юристів, вивчення змісту, методів і засобів юридичної практики, обґрунтування технологій правової допомоги різним категоріям населення у вітчизняних та зарубіжних юридичних установах тощо;
 - наукові дослідження, спрямовані на проблеми професійної підготовки юристів, а саме, обґрунтування концепцій такої підготовки, уточнення стандартів юридичної освіти, з'ясування змісту, форм і методів навчання за юридичними спеціальностями, розробка навчальних посібників з правової підготовки майбутніх юристів [1-2; 4].

Під час практичної роботи з науковими текстами інокомунікантам юридичного факультету пропонувалось працювати за алгоритмом, що поступово розкриває загальноприйнятну структуру наукового дослідження – його об'єкт, предмет, мету, завдання, зміст, методи, висновки. Досвід організації практичної роботи іноземних студентів з науковими текстами юридичної спрямованості підтвердив доцільність використання трьох груп письмових та усних завдань.

В основу першої групи завдань покладено аналіз структурних елементів, описаних у наукових статтях досліджень. Майбутнім юристам пропонувалось прочитати наукову статтю з юридичної проблеми й виділити структурні елементи описаного дослідження. Письмові результати виконання завдання іноземні студенти оформлювали як текстову таблицю:

Запис статті як наукового джерела	Предмет описаного дослідження	Мета дослідження	Завдання дослідження	Стислі висновки за результатами дослідження

Кожен студент здійснював аналіз від однієї до трьох наукових статей упродовж аудиторного заняття й ще трьох наукових статей під час самостійної роботи в позааудиторний час.

Друга група завдань передбачала складання стислих анотацій за результатами аналізу структурних елементів, описаних у наукових статтях досліджень. З метою полегшення такої роботи нами розроблено текстову модель анотації для виконання інокомунікантами:

Назва статті (відповідно до її запису як наукового джерела).

- У науковій статті йдеться про (записати предмет описаного дослідження).
- Метою проведеного ученим (вказати ким саме) дослідження було (записати мету описаного у статті дослідження).
- Відповідно до поставлених дослідником завдань здійснено (перерахувати завдання дослідження як вже виконані автором).
- Результати наукового дослідження викладені у таких висновках (записати стислі висновки описаного дослідження).

Третя група завдань вимагала письмової та усної роботи інокомунікантів з узагальнення складених анотацій у формі наукової доповіді. У ході письмової переробки анотацій статей майбутні юристи оформлювали доповідь про результати аналізу наукових досліджень із певної юридичної проблеми. Виконання завдань супроводжувалось використанням готових допоміжних конструкцій [1; 3-4] для узагальнення анотацій до наукових статей. Для зручності такі конструкції представлено у таблиці:

Смислові відношення	Лексичні конструкції
Посилання на автора статті	Автор статті про...; дослідник проблеми...; вітчизняний або зарубіжний учений; науковець
Посилання на наукову статтю	Наукова стаття; наукова праця; дослідження
Передача теми, проблеми, мети дослідження	Статтю присвячено темі, проблемі питанню...; автор статті розповідає про...; у статті йдеться

	про...;
Опис авторського тексту	У статті викладено питання...; автор розглядає, аналізує, порівнює, з'ясовує, стверджує, доводить...; учений зупиняється на...; дослідник порушує питання про...
Передача авторських висновків	Автор доходить висновку...; дослідник доходить висновку, що...; учений підводить підсумок...;
Закінчення доповіді	На закінчення є підстава стверджувати...; сутність викладеного дає підстави стверджувати...; зі сказаного випливає, що...; у результаті можна дійти висновку, що...

Складена таким чином письмова доповідь є підсумком роботи іноземних студентів із науковими текстами юридичної проблематики. По закінченні письмової роботи кожен зі студентів усно доповідав про отримані результати перед аудиторією інокомунікантів (зазвичай це – група іноземних студентів). Найкращі доповіді було обговорено під час наукових заходів. Це, зокрема, доповіді студентів юридичного факультету ХДУ: Сафарової Хураман з теми «Формування моральних якостей майбутніх юристів засобами риторики» на Всеукраїнській науково-практичній конференції «Правова держава: історія, сучасність та перспективи формування в Україні» (26 жовтня 2012 року, м. Дніпропетровськ, ДДУВС) та з теми «Юридичні терміни у збірці «Кобзар» Т. Г. Шевченка» на засіданні регіонального круглого столу «Україна – Азербайджан: перетин культур Заходу й Сходу» (15 травня 2014 року, м. Херсон, ХДУ), Ахмедової Самаї «Традиції шариату в мусульманській сім'ї», Гасанова Орхана «Юридична система Азербайджану» та Маммедова Орхана з теми «Якість вищої освіти в Україні» на засіданні регіонального круглого столу «Україна – Азербайджан: перетин культур Заходу й Сходу» (16 травня 2015 року, м. Херсон, ХДУ).

Таким чином, можна дійти висновку, що апробована методика роботи іноземних студентів із науковими фаховими текстами у процесі українськомовної підготовки суттєво сприяє формуванню умінь здійснювати наукову комунікацію в межах майбутньої юридичної діяльності.

Література:

1. Занік Ю. М. Інтелектуальна культура юриста: філософсько-правовий аспект: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.12 [Текст] / Юрій Мирославович Занік – К.: Київський національний університет внутрішніх справ, 2006. – 178 с.
2. Михайленко О. В. Порівняльний аналіз професійної підготовки фахівців-юристів в Україні, Німеччині та США [Текст] / О. В. Михайленко // Наукові записки НДУ ім. М. Гоголя. Психолого-педагогічні науки. – 2011. – № 1. – С. 183-188.
3. Стандарт з української мови як іноземної. Професійний рівень (С1) / Укл. Ніколаєва Н. С., Бондарєва Н. О., Дем'янюк А. А., Шевченко М. В., Овдіюк В. В., Якубовська М. Ю.: Наказ Міністерства освіти і науки України від 24.06.2014 № 750 [Електронний ресурс]. – Режим доступу до матеріалів:<http://old.mon.gov.ua/ua/activity/education/1410876247/>. – 43 с.
4. Удовика Л. Г. Правова система України в умовах глобалізації у контексті нових напрямів дослідження: проблеми й перспективи [Текст] / Л. Г. Удовика // Юридична освіта та юридична наука в Україні: витоки, сучасність, перспективи: Тези доповідей Міжнародної науково-практичної конференції, м. Запоріжжя, 16-17 жовтня 2014 року / за заг. ред. Т. О. Коломоєць – Запоріжжя: ЗНУ, 2014. – С. 27-30.
5. Шейко В. М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності: Підручник [Текст] / В. М. Шейко, Н. М. Кушнарєнко – 5-те вид-ня стер. – К.: Знання, 2006. – 307 с.